

**Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
w Chełmży**

**PRZEDMIOTOWE ZASADY
OCENIANIA Z BIOLOGII
i
PROMOCJI ZDROWIA**

Rok szkolny 2017/2018

Opracowała: mgr Lucyna Słowińska

Chełmża, wrzesień 2017r.

Przedmiotowe Zasady Oceniania z biologii i promocji zdrowia w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Chełmży

I. Przedmiotowe zasady oceniania (PZO) opracowane zostały na podstawie:

1. Rozporządzenia MEN w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych,
2. Statutu Szkoły i Wewnątrzszkolnych Zasad Oceniania w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Chełmży,
3. PZO z biologii uwzględnia podstawę programową kształcenia ogólnego i program nauczania biologii w liceum ogólnokształcącym, technikum i szkole branżowej I stopnia.
 - a) klasy 1 LO, T i SB I st., a także I i II semestr LOD – podstawa programowa i program z serii „Biologia na czasie” (Nowa Era)
 - b) klasy 2 LO i T oraz 3 LO – podstawa programowa i program nauczania biologii w zakresie rozszerzonym z serii „Biologia na czasie” (Nowa Era).
4. PZO z promocji zdrowia uwzględnia program autorski prof. dr hab. med. Barbary Woynarowskiej pt. „Zdrowy jak dąb”.

II. Celem PZO z biologii / promocji zdrowia jest:

1. poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w nauce,
2. uświadamianie uczniowi stopnia opanowania przez niego wiadomości i umiejętności wyznaczonych przez standardy wymagań,
3. wdrażanie ucznia do systematycznej pracy,
4. bieżące obserwowanie postępów ucznia, motywowanie ucznia do dalszej pracy,
5. dostarczanie nauczycielowi, uczniowi i rodzicom (prawnym opiekunom) informacji o postępach, trudnościach, uzdolnieniach ucznia,
6. monitorowanie postępów ucznia i określenie jego indywidualnych potrzeb (funkcja diagnostyczna PZO), dokonanie trafnej i rzetelnej oraz obiektywnej oceny i diagnozy edukacyjnej ucznia,
7. różnicowanie i uporządkowanie uczniów zgodnie z przyjętą skalą (funkcja klasyfikacyjna PZO),
8. uzyskanie ewaluacji procesu nauczania.

III. Cele edukacyjne z biologii, promocji zdrowia:

1. Pogłębianie rozumienia podstaw działania własnego organizmu w stosunku do wiedzy nabytej w gimnazjum.
2. Kształtowanie postawy odpowiedzialności za zdrowie swoje i innych.
3. Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
4. Rozumienie potrzeby zachowania bioróżnorodności.
5. Poznanie zależności w funkcjonowaniu organizmów żywych na różnych poziomach organizacji.

6. Poznanie teorii i praw biologicznych.
7. Poznanie przykładowych metod badawczych stosowanych w biologii.
8. Integracja wiedzy z różnych dziedzin do wyjaśniania zjawisk biologicznych.
9. Rozumienie znaczenia nowoczesnych kierunków biologii dla postępu w biotechnologii i medycynie.
10. Uzyskanie świadomości zagrożeń cywilizacyjnych wynikających z działalności człowieka.

IV. Przedmiotem kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia są:

1. Wiadomości (zapamiętywanie, rozumienie)
2. Umiejętności (zastosowanie wiadomości w sytuacjach typowych i problemowych)
3. Postawy i przekonania (aktywność, zaangażowanie w proces uczenia się)

V. Zasady oceniania:

1. Uczeń jest oceniany zgodnie z zasadami sprawiedliwości;
2. Sprawdziany (prace klasowe) i odpowiedzi ustne są obowiązkowe;
3. Prace klasowe są zapowiadane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i podany jest zakres sprawdzanych umiejętności i wiedzy;
4. Kartkówki nie muszą być zapowiadane i nie mogą być poprawiane; obejmują 3 ostatnie lekcje lub zadanie domowe;
5. Uczeń nieobecny na sprawdzianie (pracy klasowej) musi ją napisać w terminie uzgodnionym z nauczycielem; nie napisanie pracy w drugim terminie jest równorzędne z oceną niedostateczną.
6. Pracę klasową napisaną na ocenę niedostateczną można poprawić; poprawa jest dobrowolna i odbywa się w ciągu 2 tygodni od dnia poinformowania o ocenach; uczeń poprawia pracę tylko raz i brana jest pod uwagę ocena z pracy poprawionej;
7. Po dłuższej nieobecności w szkole (powyżej 1 tygodnia) uczeń ma prawo nie być oceniany przez 2 kolejne lekcje (nie dotyczy prac klasowych);
8. Uczeń ma prawo do zgłoszenia raz w semestrze nieprzygotowania się do lekcji; przez nieprzygotowanie się do lekcji rozumiemy: brak zeszytu, brak pracy domowej, niegotowość do odpowiedzi, brak pomocy potrzebnych do lekcji; nieprzygotowanie do lekcji uczeń zgłasza w trakcie czytania listy obecności; nauczyciel ma prawo zwiększyć liczbę nieprzygotowań;
9. Po wykorzystaniu limitu określonego powyżej uczeń otrzymuje za każde nieprzygotowanie ocenę niedostateczną;

10. Nauczyciel nie zadaje zadania domowego w piątek, jeśli następna lekcja jest w poniedziałek, na ferie świąteczne, ferie zimowe, dłuższe przerwy w zajęciach ;
11. Na koniec semestru i roku szkolnego nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych;
12. Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną w I semestrze, ma obowiązek w przeciągu 14 dni roboczych zgłosić się do nauczyciela w celu ustalenia terminu i formy zaliczenia semestru;
13. Aktywność na lekcji nagradzana jest „plusem”; za 3 zgromadzone „plusy” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą; przez aktywność na lekcji rozumiemy: częste zgłaszanie się na lekcji i udzielanie poprawnych odpowiedzi, rozwiązywanie dodatkowych zadań na lekcji, aktywną pracę w grupach;
14. Wszystkie formy aktywności ucznia oceniane są w skali stopniowej;
15. Uczeń korzystający podczas kontrolnych prac pisemnych z niedozwolonych pomocy, świadomie zmieniający wcześniej rząd oraz podpowiadający otrzymuje ocenę niedostateczną. Otrzymałą ocenę może poprawić.
16. Przy ocenianiu nauczyciel uwzględnia możliwości intelektualne ucznia, wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków lekcyjnych, aktywność podczas lekcji, chęć uczestniczenia w zajęciach i zadaniach dodatkowych;

VI. Narzędzia czas pomiaru i obserwacji osiągnięć edukacyjnych uczniów:

Pomiar osiągnięć uczniów odbywa się za pomocą następujących narzędzi:

1. Sprawdzian (praca klasowa) – ocenianie sumujące – odpowiedź pisemna przeprowadzana po zakończeniu każdego działu, zapowiadany z co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem. Sprawdziany i prace klasowe mogą zawierać dodatkowe pytania na ocenę celującą;
2. Kartkówka - obejmuje materiał z 2 lub 3 ostatnich tematów lekcyjnych, nie wymaga wcześniejszego zapowiadania,
3. Odpowiedź ustna - przynajmniej raz w semestrze, pod względem rzeczowości, stosowania języka przedmiotu, umiejętności formułowania dłuższych wypowiedzi, Przy odpowiedzi ustnej obowiązuje znajomość materiału z dwóch lub trzech ostatnich tematów lekcji (jednostek tematycznych), w przypadku lekcji powtórzeniowych – z całego działu;
4. Aktywność na lekcji (uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, gdy zgromadzi trzy plusy „+” lub ocenę niedostateczną za trzy minusy „-”, gdy uzyska ich mniej, w końcu semestru zostają one zamienione odpowiednio przy dwóch plusach na ocenę dobrą, a przy jednym na dostateczną).
5. Prace domowe – są obowiązkowe zadawane z lekcji na lekcję, uczeń wykonuje pracę w zeszycie przedmiotowym, mogą być sprawdzane pisemnie wg. kryteriów sprawdzianów lub odpowiedzi ustnych.
6. Referaty – zadawane są z wyprzedzeniem tygodniowym, kryteria oceny odpowiadają ocenie wypowiedzi ustnych z uwzględnieniem zaproponowanej notatki. Oceny bardzo dobrej

nie może otrzymać uczeń czytający referat. Ocenę o stopień w górę podnosi przygotowanie pomocy dydaktycznych ułatwiających zrozumienie referatu.

7. Inne formy aktywności (konkursy, wykonanie pomocy dydaktycznych, itp.) – dodatkową ocenę uczeń może otrzymać za osiągnięcia w konkursach.

8. Obserwacja ucznia: przygotowanie do lekcji; praca w grupie.

9. Narzędzia dodatkowe:

- a) test diagnozujący – sprawdzają przygotowanie ucznia do egzaminu maturalnego, przystąpienie do napisania testu w wyznaczonym wcześniej terminie jest obowiązkiem ucznia, test jest oceniany zgodnie z zasadami oceny pracy pisemnej, nie podlega poprawie. Test diagnozujący może być użyty jako narzędzie badające przyrost wiedzy i umiejętności uczniów po zakończeniu nauki w danej klasie/ szkole, wówczas uczniowie piszą test tzw. na wejście w klasie I liceum, technikum, zasadniczej szkole zawodowej,
- b) zadanie dodatkowe nadobowiązkowe – są to zadania nieobowiązkowe o wyższym stopniu trudności dla uczniów zainteresowanych przedmiotem, chcących poszerzyć swoje wiadomości i umiejętności z dziedziny biologii, przygotowywanie materiałów na nośnikach komputerowych, długoterminowe biologiczne i ekologiczne prace badawcze.

10. Liczba i częstotliwość pomiarów jest zależna od klasy, liczby godzin.

VII. Oczekiwane osiągnięcia uczniów w wyniku realizacji programu nauczania to wymagania programowe na poszczególne stopnie szkolne, opisane w rozkładach materiału, ułożone według klasy, działu, taksonomii celów.

1. Wymagania:

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne;

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne i podstawowe;

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne, podstawowe i rozszerzające;

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne, podstawowe, rozszerzające i dopełniające;

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne, podstawowe, rozszerzające, dopełniające i wykraczające.

Wymagania konieczne (K) – dotyczą zapamiętywania, czyli gotowości ucznia do przypominania sobie podstawowych definicji i pojęć. Zdobyte wiadomości i umiejętności są niezbędne do dalszego kontynuowania nauki biologii.

Wymagania podstawowe (P) – dotyczą zrozumienia wiadomości. Oznacza to, że uczeń potrafi samodzielnie omawiać proste związki i zależności biologiczne.

Wymagania rozszerzające (R) – dotyczą stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach typowych. Oznacza to, że biele posługują się terminologią biologiczną oraz samodzielnie

rozwiązują typowe zadania problemowe o podwyższonym stopniu trudności. Uczeń potrafi dowodzić proste związki przyczynowo skutkowe.

Wymagania dopełniające (D) – dotyczą stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach problemowych. Uczeń stawia hipotezy i wyciąga wnioski z obserwacji i eksperymentów, rozwiązuje problemy w sytuacjach nietypowych. Posiada wiadomości ponadprogramowe, związane programowo z treściami nauczania.

2. Osiągnięcia

- a) Znajomość funkcji fizjologicznych różnych układów organizmu ludzkiego.
- b) Rozpoznawanie zagrożeń dla zdrowia człowieka i znajomość zasad działania na rzecz własnego zdrowia.
- c) Rozumienie zasad dziedziczenia; dostrzeganie korzyści i zagrożeń wynikających z postępów w genetyce.
- d) Znajomość przyczyn aktualnego stanu środowiska w skali lokalnej, krajowej, światowej oraz sposobów przeciwdziałania niekorzystnym zmianom.
- e) Świadomość wartości różnorodności biologicznej.
- f) Znajomość budowy i procesów życiowych u przedstawicieli różnych grup systematycznych roślin i zwierząt.
- g) Umiejętność wyjaśniania związków między strukturą a funkcją na różnych poziomach organizacji żywych organizmów.
- h) Postrzeganie funkcjonowania organizmu jako zintegrowanego układu.
- i) Umiejętność analizowania zależności między środowiskiem życiowym organizmów a ich budową i funkcjonowaniem.
- j) Umiejętność wyjaśniania zjawisk: zmienności, dziedziczenia i ewolucji oraz związków zachodzących między nimi.
- k) Umiejętność analizowania zmian zachodzących w środowisku, oceniania ich skutków oraz odnajdywania sposobów naprawy szkód.
- l) Posługiwanie się terminologią biologiczną.
- ł) Umiejętność prowadzenia obserwacji i eksperymentów z zastosowaniem metod poznania naukowego.
- m) Umiejętność wykorzystywania różnych źródeł wiedzy do wyjaśniania zjawisk i procesów biologicznych oraz formułowania i uzasadniania własnych opinii.

VIII. Kryteria wymagań na daną ocenę

1. Wypowiedzi ustne:

- a) Celujący – odpowiedź wskazuje na szczególne zainteresowanie przedmiotem, spełniając kryteria oceny bardzo dobrej, wykracza poza obowiązujący program nauczania, zawiera treści ponadprogramowe, własne przemyślenia i oceny.
- b) Bardzo dobry – odpowiedź wyczerpująca, zgodna z programem, swobodne operowanie faktami i dostrzeganie związków między nimi.
- c) Dobry – odpowiedź zasadniczo samodzielna, zawiera większość wymaganych treści, poprawna pod względem języka, nieliczne błędy, nie wyczerpuje zagadnienia.
- d) Dostateczny – uczeń zna najważniejsze fakty, umie je zinterpretować, odpowiedź odbywa się przy niewielkiej pomocy nauczyciela, występują nieliczne błędy rzeczowe.
- e) Dopuszczający – wymagane jest przynajmniej 40% wiedzy i umiejętności przewidzianych dla pracy pisemnej, tzn. niezbędna wiedza konieczna z punktu widzenia realizacji celów przedmiotu, podczas odpowiedzi możliwe są liczne błędy, zarówno w zakresie wiedzy merytorycznej jak i w sposobie jej prezentowania, uczeń zna podstawowe fakty i przy pomocy nauczyciela udziela odpowiedzi.
- f) Niedostateczny – odpowiedź nie spełnia wymagań podanych powyżej kryteriów ocen pozytywnych (brak elementarnych wiadomości, rezygnacja z odpowiedzi).

2. Wypowiedzi pisemne:

W przypadku sprawdzianów, prac klasowych i kartkówek przyjmuje się skalę punktową przeliczaną na oceny cyfrowe wg kryteriów:

Powyżej 100% - ocena celująca

100% - 86% - ocena bardzo dobra

85% - 71% - ocena dobra

70% - 51% - ocena dostateczna

50% - 30% - ocena dopuszczająca

3. Aktywność ucznia może być oceniana poprzez stosowanie „+” i „-”. 3 plusy = ocena bardzo dobra, 3 minusy = ocena niedostateczna

Uczeń może otrzymać „+” za:

- aktywne włączanie się w toku lekcji
- propagowanie wiadomości przyrodniczych, ekologicznych i prozdrowotnych
- przygotowanie prostych pomocy dydaktycznych
- efektywną pracę w grupach lub z podręcznikiem
- poszukiwanie i prezentowanie materiałów związanych z bieżącymi tematami zajęć
- dbałość o wystrój i estetykę gabinetu biologicznego

Uczeń może otrzymać „-” za:

- brak efektywnej pracy w grupie lub z podręcznikiem
- brak znajomości podstawowych pojęć i terminów biologicznych (np. komórka, tkanka)
- brak aktywnego włączania się w tok lekcji prowadzonej metodą dyskusji lub powtórzenia przerobionego materiału.
- brak zeszytu i podręcznika

IX Formy poprawy oceny, wystawienie oceny semestralnej i końcowej:

1. Nauczyciel sprawdza prace pisemne w terminie 14 dni roboczych,
2. Uczeń ma możliwość jednorazowej poprawy oceny niedostatecznej ze sprawdzianu (pracy klasowej) w formie i terminie ustalonym z nauczycielem. Poprawa jest dobrowolna, odbywa się poza lekcjami,
3. Do dziennika obok oceny uzyskanej poprzednio ze sprawdzianu wpisuje się ocenę poprawioną,
4. Wszystkie prace są archiwizowane (do końca roku szkolnego tj. 31.08. br)- uczniowie i ich rodzice mogą je zobaczyć i otrzymać uzasadnienie wystawionej oceny,
5. Ocena roczna (semestralna) nie jest średnią arytmetyczną ocen.
6. Wystawienie oceny semestralnej i na koniec roku szkolnego dokonywane jest na podstawie ocen częściowych, przy czym większą wagę mają oceny ze sprawdzianów, w drugiej kolejności są odpowiedzi ustne i kartkówki. Pozostałe oceny są wspomagające.
7. Istnieje możliwość konsultacji z nauczycielem w przypadku, gdy uczeń zgłosi chęć uzupełnienia braków z przedmiotu (dot. również uczniów wykazujących specyficzne trudności w nauce biologii)
8. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń pisze zaległy sprawdzian na najbliższej lekcji.
9. Uczeń ma możliwość poprawy każdej oceny ze sprawdzianu i pracy pisemnej w terminie ustalonym z nauczycielem w ciągu 2 tygodni od ogłoszenia wyników. Poprawa oceny odbywa się poza lekcjami.
10. Uczeń ma możliwość poprawy oceny semestralnej w formie i terminie ustalonym z nauczycielem w uzasadnionych przypadkach:
 - a) liczne usprawiedliwione nieobecności spowodowane leczeniem lub wypadkiem losowym
 - b) zauważalna jest silna motywacja do nauki i zainteresowanie przedmiotem.

X. Sposoby informowania uczniów.

Na pierwszej godzinie lekcyjnej uczniowie są zapoznawani z PZO. Wymagania na poszczególne oceny są udostępniane wszystkim uczniom. Wszystkie oceny oparte o opracowane kryteria są jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodziców. Sprawdziany i inne prace pisemne są przechowywane w szkole do końca danego roku szkolnego. W trakcie

realizowania celów edukacyjnych i oceniania ucznia nauczyciel przedmiotu pomaga w samodzielnym planowaniu rozwoju i motywuje ucznia do dalszej pracy.

XI. Sposoby informowania rodziców/prawnych opiekunów

1. O ocenach cząstkowych informuje się rodziców na zebraniach rodzicielskich lub w czasie indywidualnych spotkań z rodzicami (konsultacji), udostępniając zestawienie ocen.
2. Na dwa tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej nauczyciel informuje w formie ustnej ucznia i za jego pośrednictwem rodziców o przewidywanej dla niego ocenie klasyfikacyjnej i możliwościach poprawy. Przewidywana ocena wpisywana jest do dziennika elektronicznego.
3. Na miesiąc przed klasyfikacją (semestralną lub końcową) uczniowie i ich rodzice oraz wychowawca klasy jest informowany o zagrożeniu oceną niedostateczną i możliwościami jej poprawy.
4. Oceny przekazuje rodzicom wychowawca, natomiast omawia nauczyciel uczący. Ponadto nauczyciel uczący informuje rodziców o aktualnym stanie rozwoju i postępów w nauce; dostarcza informacji o trudnościach ucznia w nauce biologii; dostarcza informacji o uzdolnieniach ucznia; daje wskazówki do pracy z uczniem;

XII. Uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Ocenianie ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych dostosowane jest do jego indywidualnych możliwości. Uwzględnia ono zalecenia opinii lub orzeczenia PPP oraz IPET, Ważnym czynnikiem jest również zaangażowanie ucznia w proces dydaktyczny oraz postępy w nauce.

XIII. Zasady oceniania słuchaczy w szkole dla dorosłych w formie zaocznej:

1. W czasie trwania semestru słuchacz zobowiązany jest wykonać wymagane ćwiczenia i prace kontrolne. Tematy i zadania ćwiczeń i prac kontrolnych słuchacze otrzymują do 15 października w semestrze jesiennym i do 15 marca w semestrze wiosennym.
2. Słuchacz oddaje wykonane ćwiczenia i prace kontrolne nauczycielowi, w semestrze jesiennym do 15 grudnia, a w semestrze wiosennym do 15 maja (w przypadku semestru programowo najwyższego do 31 marca).
3. Z biologii obowiązuje co najmniej jedna praca kontrolna oddane w formie pisemnej.
4. Kryteria na poszczególne oceny są takie same jak w szkołach dziennych.
5. Podstawą klasyfikowania słuchacza w szkole dla dorosłych jest semestralny egzamin ustny z biologii, przeprowadzony w ostatnim tygodniu nauki każdego semestru.
6. O terminie rozpoczęcia klasyfikacji semestralnej należy powiadomić słuchaczy co najmniej na 14 dni przed rozpoczęciem klasyfikacji.
7. Do egzaminu semestralnego w szkole dla dorosłych dopuszcza się słuchacza, który uczęszczał na obowiązkowe zajęcia edukacyjne, bądź na obowiązkowe zajęcia konsultacyjne przewidziane w szkolnym planie nauczania, w wymiarze co najmniej 50% czasu przeznaczanego na te zajęcia, oraz uzyskał z tych zajęć oceny uznane za pozytywne w ramach wewnątrzszkolnego oceniania.
8. Oceny z ustnych egzaminów semestralnych, o których mowa w ust 5 ustala się wg kryteriów, o których mowa w pkt VIII 1. PZO.